

has become not only music but also a language of collective struggle and sympathy. The war has also changed the perception and role of music in society, emphasizing its importance as a means of communication, empathy, and expression of collective emotions. Music has become not only a reflection of reality but also a reminder of hope that even in the darkness of war, the light of peace can shine.

Thus, Ukrainian music after the onset of war in 2022 has become a symbol of national resistance, mobilization, and hope for a better future. It continues to play a key role in shaping national identity and supporting the spirit of the nation in the most challenging times.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-393-4-24>

**PECULIARITIES OF ENSEMBLE-INSTRUMENTAL TRAINING
OF THE FUTURE MUSIC TEACHER IN INSTITUTIONS
OF HIGHER EDUCATION**

**ОСОБЛИВОСТІ АНСАМБЛЕВО-ІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ
ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО
МИСТЕЦТВА В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Isaienko H. P.

*Graduate student at the Department
of Musicology and Music Education
Borys Grinchenko Kyiv
Metropolitan University
Kyiv, Ukraine*

Ісаєнко Г. П.

*аспірантка кафедри музикознавства
та музичної освіти
Київський столичний університет
імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна*

В умовах сьогодення у сфері музичної культури відбувається оновлення та модернізація окремих виконавських традицій. Саме тому важливо посилити культурну цінність національного музичного мистецтва, що потребує адаптації та трансформації в контексті сучасних світових мистецьких тенденцій з обов'язковим збереженням ключових виконавських традицій. Варто відзначити, що з метою популяризації виконавського мистецтва проводяться численні мистецькі конкурси, фестивалі, проекти, майстер-класи тощо. Відомо, що ансамблеве музикування актуалізує мотиваційні ресурси майбутніх фахівців, розвиває комплекс їхніх здібностей. Гра в ансамблі вимагає від учасника колективу щоденної праці та вдосконалення виконавських умінь задля досягнення гармонійної цілісності, узгодженості з іншими виконавцями.

Аналіз останніх досліджень та публікацій засвідчив, що сучасні дослідники вивчають проблему ансамблево-інструментальної підготовки студентів у педагогічному аспекті (В. Воеводін, В. Федоришин, М. Гуральник, М. Давидов, М. Карапінко, М. Малахова, М. Моїсеєва, Т. Пляченко, О. Шумська, В. Олешко, Т. Олешко, І. Маринін та ін.); у мистецтвознавчому (О. Новська, І. Левицька, В. Андрієвська, М. Герєга, Н. Дика, А. Калениченко, А. Кравченко, Л. Повзун, І. Польська та ін.); розглядають як професійну підготовку музиканта-ансамбіста (М. Боровик, Л. Ніколенко, Н. Лаврик, Т. Бившева, Ж. Карташова та ін.).

У процесі фахової підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва важливу роль відіграє розвиток інструментально-виконавських здібностей, зокрема вмінь та навичок гри в ансамблі. До високого рівня ансамблевої підготовки ми відносимо: чистоту інтонування, синхронність і збалансованість звучання по вертикалі та горизонталі, точність метроритму, урівноваженість динаміки, виразність фразування, артикуляції та штрихів, спільна агогіка. Варто зазначити, що ансамблева звучність складається з трьох елементів: ансамблю, строю та нюансів.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Інструментальний ансамбль» є: поглиблення загальної музичної грамотності студента, розширення його музичного кругозору; розвиток музичних здібностей: (ритму, слуху, музичної пам'яті, поліфонічного, гармонічного мислення, емоційності); формування комплексу виконавських навичок і умінь гри в ансамблі з урахуванням можливостей і здібностей студента; оволодіння основними видами виконавської техніки, необхідними для відтворення художнього образу, відповідного задуму автора музичного твору; формування та розвиток навичок читання нот з аркушу, ансамблевої гри, акомпанування, транспонування; розвиток естетичного смаку на кращих зразках музичного мистецтва від класики до сучасності [5, с. 4].

До особливостей гри в інструментальному ансамблі ми відносимо: розвиток навичок ансамблевого музикування; освоєння вміння гри в ансамблі; об'єднання в один колектив студентів з різним рівнем виконавських навичок; здатність «відчуття партнера»; навички самоконтролю й самооцінки власних і колективних ігрових дій; оволодіння ансамблевою технікою; інтерпретація твору декількох виконавців; відтворення звучання своєї партії.

М. Моїсеєва виокремлює професійні вміння ансамблістів, розділяючи їх на основні групи: навички слухового самоконтролю; навички виконавського ансамблю; навички вербалізації музичного змісту; навички вільного орієнтування у нотному тексті. [4, с. 8–9]. Згідно з О. Шумською, В. Олешко і Т. Олешко, «колективне виконавство

було і залишається своєрідним флагманом мистецтва гри на музичних інструментах, яскравим виразником споконвічних національних традицій, ефективним засобом естетичного, духовного, морального виховання молоді» [8, с. 6]. На думку М. Малахової «ансамблеве виконавство надає виконавцям більш широкі можливості формування слухових навичок як одних із найважливіших для музиканта через вивчення різностильового музичного матеріалу» [3, с. 73]. О. Рябова зазначає, що «у колективному музикуванні здійснюється спільна емоційна регуляція стилевідповідного виконання музичних творів і активно впроваджується самоконтроль» [7, с. 142].

Нам імпонує думка Л. Ніколенко, що «ансамблева гра впливає на вольові механізми музиканта через необхідність збільшення виконавського самоконтролю» [6, с. 214]. Ж. Карташова підкреслює, що «для гри в ансамблі студент повинен володіти виконавською увагою, музичною пам'яттю, ритмічним чуттям і здатністю уявляти музично слухові образи» [2, с. 92]. Науковиця Т. Бившева, зазначає, що ансамблева гра формує слухове відчуття, навчає розумовій і слуховій диференціації фактури з точки зору «головного і другорядного» [1, с. 22].

Отже, нами визначено особливості інструментально-ансамблевої підготовки, з'ясовано, що ансамблеве музикування – це потужний ресурс фахового розвитку майбутнього вчителя музичного мистецтва, який сприяє набуттю досвіду особистісної та художньої комунікації, в процесі якого студенти вчать слухати себе й інших, набувають практичні вміння концентрації та керування довільною увагою.

Література:

1. Бившева Т.Ф. Основи фортепіанного виконавства. Ансамбль : методичка. Харків : ХГПА, 2018. 100 с.
2. Карташова Ж. Формування виконавської майстерності майбутнього вчителя музичного мистецтва в ансамблевому класі. Педагогічна освіта: теорія і практика : збірник наукових праць. 2019. № 26 (1–2019). Ч. 2. С. 90–95.
3. Малахова М. Розвиток слухових навичок у майбутніх викладачів музичного мистецтва в класі інструментального ансамблю. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 16 «Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики». 2012. Вип. 16. С. 73–77.
4. Моїсєєва М. А. Спільна музично-виконавська діяльність як засіб формування професійних якостей учителя музики (на матеріалі концертмейстерського класу): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. Київ, 1998. 248 с.

5. Навчальна програма Інструментальний ансамбль для студентів освітнього ступеня «Бакалавр» в галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво» Укладач: Голота Ю. П. Академії імені С.С. Прокоф'єва кафедра музичного мистецтва 2020. 12 с.

6. Ніколенко Л. Формування інструментально виконавських умінь учнів у процесі ансамблевого музикування. Наукові записки Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія «Педагогічні науки». 2018. Вип. 170. С. 212–216.

7. Рябова О. Колективне музикування як ефективний засіб формування музично-стильових уявлень підлітків. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Серія «Педагогічні науки». 2016. Вип. 4. С. 140–143.

8. Шумська О., Олешко В., Олешко Т. Теорія і методика ансамблевого виконавства : навчально методичний посібник. Харків, 2020. 108 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-393-4-25>

THE NATURE OF THE SYMBOL IN THE CONDITIONS OF WAR

ПРИРОДА СИМВОЛУ В УМОВАХ ВІЙНИ

Kramarchuk Kh. P.

*Candidate of Architecture,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Design and Fundamentals
of Architecture
Lviv Polytechnic National University
Lviv, Ukraine*

Крамарчук Х. П.

*кандидат архітектури, доцент,
доцент кафедри дизайну
та основ архітектури
Національний університет
«Львівська політехніка»
м. Львів, Україна*

Актуальність. Хронотоп, в який вдирається війною антисвіт з образом чужинця, стає іншим виміром реальності, аніж у мирний час. Появляється міфологічна змістова структура Межового часопростору¹, який наповнений небезпеками та спонукає людину до активізації її фізичного й духовного ресурсу. Хронотоп в умовах війни породжує глибоке переживання теперішнього часу, зміни у самій людині. Це час,

¹ Межовий хронотоп розкривається міфологемами шляху (роздоріжжя), непрохідного лісу, безкрайого степу, незнайомого хронотопу, зустріч з чужинцем і т.п.